Læsehandlingsplan Bavnehøj Skole
2016/2017

Københavns kommune har i 2008 udarbejdet en overordnet læsepolitik, og ud fra de beskrevne principper og målsætninger anbefales det, at hver skole udarbejder sin egen handlingsplan, der afspejler den enkelte skoles elevsammensætning.

Skolens handlingsplan skal betragtes som et grundlag for videre udbygning i et samarbejde mellem medarbejderne, ledelse, læsevejledere og skolens andre ressourcepersoner/centre. Læsehandlingsplanen vil løbende blive justeret.
Alle elever på skolen læser hver morgen 15 min. Læsebåndet skal styrke elevernes læselyst og læsehastighed.

Handlingsplanen for Bavnehøj Skole bygger på Fælles Forenklede Mål og er inddelt som følger:

- Bh. klasse
- 1.og 2. klasse
- 3.og 4. klasse
- 5. og 6. klasse
- 7., 8. og 9. klasse

Desuden indeholder planen et afsnit om skolens øvrige arbejde på læseområdet.

Hvad er læsning?
Læsning er en sammensat færdighed. Læsning sættes ofte på en formel **A x F** (**a**fkodning gange **f**orståelse). Mangler én af faktorerne, kan man ikke tale om læsning.
En udvidelse af læseformlen kan se sådan ud: **A x F + M** (**m**otivation), idet motivationen naturligvis er grundlæggende for, at læsning med udbytte kan finde sted.

Ind i læsningen – børnehaveklassen

Fokuspunkter

- Bogstavkendskab
  - de tre alfabeter: navn, lyd, form

- Funktionel brug af bogstaver og lyde
  - eget navn, finde ord med …
  - eksperimentere med læsning af små tekster

- Legeskrivning
  - tekster til tegninger
  - små fortællinger

- Lærers højtlæsning
  - udvider ordforråd
  - støtter begrebsdannelse
  - giver viden om verden

- Fortælling og samtale
  - sikrer den sproglige udvikling, som er basis for læseindlæring

Evaluering:
DLB-prøve (dansk lyd og bogstav) i aug./sept. (obligatorisk sprogvurdering)
DLB-prøve igen i maj/juni (bogstavkendskab)
Sprogvurderingstest

Dokumentation:

- opgørelser af prøverne i skemaform
- overleveringssamtale ved skift fra bh. klasse til 1.klasse
- forældresamtaler
- elevplaner
- årlig konference med deltagelse af børnehaveklasseledere, kommende klasselærer, skoleledelse, skolepsykolog, sundhedsplejerske, funktionslærer i specialcenter, talepædagog.

Begynderlæsningen – 1. og 2. klasse

Begynderlæsningen tager udgangspunkt i lydmetoden, hvilket afspejles i skolens materialeudvalg. For at tilgodese alle sider af læseindlæring anvendes også den helhedsorienterede metode, når det skønnes relevant. En mængde parate ordbilleder, brug af kontekst, semantik og syntaks (ydre ledetråde) kan for den enkelte elev lette læsningen og er befordrende for læselyst.
Der arbejdes ud fra den nyeste forskning på læseområdet, som viser, at læsning og skrivning går hånd i hånd. Man skriver fra begyndelsen.

Fokuspunkter:

- Funktionel bogstavrepetition
  - navn, lyd, form stadfæstes ved daglige forskellige lytte-læse-skrive-lege aktiviteter.

- Læseangrebsstrategier
  - en balanceret tilgang med brug af såvel ydre som indre ledetråde, dog med hovedvægt på den sekventielle metode.

- Forståelsesstrategier
  - genfortælle i mundtlig og skriftlig form (ord, billeder, drama)
  - samtale
  - logskrivning
  - kende til genretræk
  - skelne mellem skønlitteratur og faglitteratur
  - dialogisk læsning.

- Læselyst
  - fremmes ved organisering af let adgang til alderssvarende tekster
  - hyppige biblioteksbesøg
  - lærers højtlæsning
  - 15 minutters individuel læsning hver dag
  - læsning og opgaveløsning på computer i fornødent omfang

- Begyndende bevidsthed om forskellige læseteknikker

Evaluering:
1. klasse: Prøve i dec. OS64 (ordstillelæsning)
1. klasse : OS64 prøve i maj/juni i

2. klasse: Nationale tests

Dokumentation:
prøveopgørelser i skemaform
konference læsevejleder/ lærere
elevsamtaler, elevplaner
forældresamtaler

Ressourcecenteret
tilbyder støtte i form af "Tidlig Læsestøtte" til udvalgte elever, hvis læseudvikling ikke er kommet i gang på tilfredsstillende måde.
Støtten gives i form af 30 min. daglig individuel undervisning efter et specielt tilrettelagt program i andet halvår i 1. klasse.
Derudover tilbydes anden fornøden støtte, evt. på små hold.
Ressourcecentret har ligeledes lærere tilknyttet med kompetencer i dansk som andetsprog. Der tilbydes støtte til udvikling af ordforråd og til afhjælpning af sproglige problemer hos tosprogede elever. Støtten gives primært til grupper i klassen i et tæt planlægningssamarbejde med klassens lærere. Der ydes også støtte til enkelte elever udenfor undervisningen.
Ressourcecenterets vejledere yder den fornødne kollegiale vejledning og sparring til øvrige kolleger.

Den fortsatte læsning – 3. og 4. klasse

Fokuspunkter
- Konsolidering af læsefærdigheder
  - læse meget for at automatisere afkodningsstrategier
  - højtlæsning i klassen /for læreren, i makkerpar eller i grupper er fortsat meget vigtig.

- Videreudvikling af forståelsesstrategier
  - forforståelse
  - resumé og referat
  - nøgleord
  - mind-map (idémylder)
  - ord- og begrebsafklaring.

- Udvikling af genrekendskab
  - fælles læsning af forskellige genrer
  - fælles samtale om og gennemgang af forskellige genrers litterære kendetegn, sproglige og indholdsmæssige elementer
  - udvikling af genrekendskab gennem selvstændig genreskrivning.

- Begyndende bevidsthed om forskellige læseteknikker
  - orienteringslæsning
  - skimning
  - intensiv læsning
  - punktlæsning

- Begyndende bevidsthed om forskellige læsemåder - inferenslæsning
  - læsning på linjerne
  - læsning mellem linjerne
  - læsning bag linjerne

- Begyndende bevidsthed om egen læring
  - metakognition dvs. at være sig bevidst om, hvornår forståelsen bryder sammen. Et sådant sammenbrud kan skyldes problemer med
    - ordforråd
    - kompliceret syntaks
    - viden om verden

- Læselyst
  - fremmes ved organisering af let adgang til alsidige og alderssvarende tekster
  - hyppige biblioteksbesøg
  - lærerens højtlæsning
  - 15 minutters individuel læsning hver dag
  - læsning og opgaveløsning på computer.

Evaluering:
3. kl. screening DVO
4. kl. nationale test efterår og forår
4. kl. DSA nationale test

Dokumentation:
elevsamtaler
logbogsskrivning

forældresamtaler
prøveopgørelser i skemaform
læseprøvekonferencer læsevejleder/lærer(e)
elevplaner

Ressourcecenteret
tilbyder undervisning i skolens læsegruppe for 3. klasse. Der er plads til ca. 6 elever, som har alle dansktimer i læsegruppen. Timerne i læsegruppen parallellægges med årgangens øvrige dansktimer. Der undervises intensivt i læsning, stavning, skrivning. Eleverne udvælges på grundlag af læseprøveresultater sammenholdt med dansklærerens vurdering af det daglige arbejde i klassen.
Derudover tilbydes anden fornøden støtte, evt. på små hold.
Ressourcecentret foretager sprogscreening af 4. klassetrin i august.

Den fortsatte læsning – 5. og 6. klasse

Fokuspunkter

- Beherskelse af automatiserede afkodningsstrategier
  - elevens møde med nye og ukendte ord kræver de rette angrebsteknikker (ex. opmærksomhed på morfemer - bøjningsendelser, forstavelser, afledningsendelser, rodmorfemer)
  - undervisning i de nødvendige strategier er fortsat dansklærerens opgave
  - højtlæsning i klassen/ i makkerpar eller i grupper - er fortsat vigtig

- Bevidst arbejde med læsning i alle fag
  - hvert fag har egne fagtermer, som eleverne skal tilegne sig
  - faglæreren er medansvarlig for, at der finder læsning sted og ansvarlig for at øge elevernes bevidsthed om fagenes terminologi

- Kendskab til anvendelse af forskellige læsemåder
  - at kunne tilpasse læsemåde til teksttype og læseformål
    - læse hurtigt eller langsomt
    - grundigt eller overfladisk
    - fortolkende eller bogstaveligt
    - sorterende eller ustruktureret

    - aktivt søgende eller passivt modtagende
    - indprentende eller passerende).

- Fortsat udvikling af forståelsesstrategier
  - udvidelse af ordforråd gennem ordforklaring, brug af nye ord
  - iagttagelser af syntaks
  - aktivering af baggrundsviden
  - arbejde med forforståele
  - huske og notatteknik
  - resumé, referat
  - før - under - efter læsning.

- Metakognition
  - at kunne reflektere over sproget og egen forståelse af teksten (hvad er forstået/ikke forstået) dvs. have en aktiv læseindstilling
  - at kunne læse mellem linjerne
  - at kunne stoppe i sin læsning i mødet med noget svært forståeligt (hvad gør jeg nu?)

- Læselyst
  - fremmes ved let adgang til alsidige og alderssvarende tekster
  - hyppige biblioteksbesøg
  - lærers højtlæsning
  - 15 min. individuel læsning hver dag
  - læsning, opgaveløsning og informationssøgning på computer.

Evaluering:
5. kl. ST-prøver i foråret
5. kl. nationale test DSA
6. kl. Nationale tests efterår og forår
ST 6 foråret
6. kl. Nationale test DSA

Der kan foretages øvrig testning , hvis behov herfor fx LÆS5 (tekstlæseprøve) løbet af 5. klasse eller Læseprøve TL 1 (tekstlæseprøve) i aug./sept. i 6. klasse

Dokumentation:
læseprøveopgørelser
konference læsevejleder/lærere
elevplaner

forældresamtaler
elevsamtaler

Ressourcecenteret
tilbyder undervisning i læsning/stavning/skrivning til enkeltelever eller mindre grupper efter behov. Der undervises efter individuelt udarbejdede handleplaner.

Lærerne i dansk som andetsprog tilknyttet ressourcecentret tilpasser undervisningen til den enkelte tosprogede elevs behov. Eksempelvis kan der fokuseres på:

- skriftsprogsudvikling
- indholdslæsning
- fagudtryk/faglige tekster

Den fortsatte læsning – 7. - 9. klasse

Fokuspunkter

- Det antages, at læsningen nu er automatiseret, men alligevel er det nødvendigt med fortsat opmærksomhed på det læsetekniske f.eks. samspillet mellem sikkerhed og hastighed. For udvikling af begge disse forhold er læsemængden afgørende. Stor læsemængde medfører øget automatisering, hvilket medfører større læsehastighed. For at opnå dette må læsning inddrages i alle fag.

- Læsning i alle fag
  - faglærere underviser i det enkelte fags terminologi, ord - og ordforklaringer samt fagets begreber
  - angiver læseformål og læsemåde
  - bringer de teknikker, som eleverne har lært på kurser i faglig læsning, i anvendelse.

- Faglig læsning
  - dansklæreren underviser eleverne i brugen af læsestrategier hørende til faglig læsning, herunder:
  - bevidstgørelse af før - under - efter - læsning
  - forskellige notatteknikker f.eks.VØL, to-kolonne-notat, mindmap etc.
  - Eleverne skal forstå sammenhængen mellem teksttype, læseformål og læsemåde.

- Fortsat udvikling af læseforståelsesstrategier
  - forforståelse, ord- og begrebsforståelse
  - huske- og notateknik (f.eks. nøgleord, mindmap, tidslinjer)
  - resumé og referat

- Læselyst
  - fremmes ved let adgang til alderssvarende tekster
  - hyppige biblioteksbesøg
  - frilæsning i faste rammer (min. 15 min. pr. dag)
  - brug af lektiecafé (understøtter enkeltelevers behov for lærerhjælp til at læse og forstå)

- Metakognition
  - ved hjælp af ovenstående forståelsesstrategier udvikles elevernes bevidsthed om eget udbytte af det læste såsom
    - at kunne reflektere over sproget og egen forståelse af teksten (hvad er forstået/ikke forstået) dvs. have en aktiv læseindstilling
    - at kunne læse mellem linjerne
    - at kunne stoppe i sin læsning i mødet med noget svært forståeligt (hvad gør jeg nu?)
  - højtlæsning i klassen - i makkerpar eller i grupper - er fortsat vigtig.

Evaluering:
7. kl. ST 7 forår
Læsehastighedsprøve forår
Nationale tests DSA
8. kl.
Nationale tests efterår og forår
Nationale tests DSA
9. kl. Folkeskolens prøver

Der kan suppleres med øvrigt testmateriale efter behov fx TL3 (tekstlæseprøve) i 8. klasse i sept. måned

Dokumentation:
Oversigtsskemaer (læseprøven)– enkeltelever og klasse
Konference mellem læsevejleder/ og lærer(e)
Elevplaner

Elevsamtaler
Forældresamtaler

Ressourcecentret
kan tilbyde undervisning i læsning (kurser) til enkeltelever eller til mindre grupper efter behov. Der undervises efter individuelt udarbejdede handleplaner.
Desuden fortsættes læse- og skrivearbejdet fra mellemtrinnet.

Skolens øvrige arbejde på læseområdet

I det følgende bringes udpluk af skolens arbejde på læseområdet fra diverse af Bavnehøj skoles aktører og ressourcepersoner, hvor læsefremmende indsatser/aktiviteter beskrives.

Fælles ansvar
Alle lærere er ansvarlige for elevernes læsning. I det faglige læseprojekt ***Vi læser sammen***, som Bavnehøj skole har sat i gang fra februar 2009, præciseres det, at dansklæreren er ansvarlig for tilegnelsen af selve læsefærdigheden, mens faglærerne er medansvarlige for at etablere gode faglige læsevaner samt at anvende læseforståelsesstrategier, der er velegnede til de forskellige faglige tekster (fokus på den fag-sproglige dimension i fagene).

Overgange og sammenhænge
- Overlevering af viden om det enkelte barns sproglige udvikling samt læse- og skriveudvikling ved lærerskift, fra indskoling til mellemtrin og fra mellemtrin til udskoling.

Læsemiljøer
Skolens lærere vægter i forskellig grad indbydende læsemiljøer, hvilket ses af mange bøger i klasserne, skriftlige elevprodukter på væggene, læsekroge, læsepuder, samt mulighed for forskellige læsepositioner og individuel brug af høreværn.
På skolens bibliotek bliver elevernes læselyst mødt med en høj grad af brugervenlighed.

Forældresamarbejde
Forældrene har stor betydning for barnets læseudvikling. En god læseudvikling kræver derfor et godt samarbejde skolen og forældrene imellem. Lærerne skal løbende orientere forældrene grundigt om læsning og læseundervisningen, og om hvordan hjemmet bedst støtter barnets læsning.